Бары дойдулар пролетарийдара, хөлбөһүгүт!

САХА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтынньы 15 күнүттэн тахса,

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 65 (6201) | 1985 сыл. Ыам ыйын 28 күнэ ОПТУОРУННЬУН | Сыаната 3 хапеек.

ССКП РАЙКОМУН VIII ПЛЕНУМА

Информационнай иһитиннэрии

1985 сыл ыам ыйын 25 күнүгэр ССКП оройуоннаах комитетын VIII пленума буолла.

Пленум маннык боппуруостары эрдэтэлээтэ:

1. ССКП Киин Комитетын муус устардаах (1985 с.) Пленумун уонна партия Саха уобаластаах комитетын VII пленумун түмүктэрин итэннэ оройуоннаах партийнай тэриллэ итти Пленумнар ууруаахтарыттан үөскүүр тахсар соруктарын туһунан.

2. Оройуоннаах уочараттаах XXVIII партийнай конференцияны ыытыбар туһунан.

Бастакы боппуруоска дакылааты ССКП райкомун бастакы секретаря таб. **И. П. Листиков** оногордо.

Таб. И. П. Листиков дакылаатыгар дьүүллэһиигэ тыл оттилар: тт. **М. Н. Корякин**—ССКП райкомун чилиэнэ, Эрилик Эристин аатынан совхоз директора, **И. С. Никифорова**—ССКП райкомун чилиэнэ, олорбуданаары хааччыйыы производственнай управлениетын начальника, **И. И. Сергеев**—ССКП райкомун чилиэнэ, «Мыҥдаараайы» совхоз рабочайа, **Н. Д. Перняков**—«Мүгүдэй» совхоз партбюрутун секретаря, **В. Р. Иванов**—тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин профсоюһун райкомун председателэ, **И. И. Кандинский**—ССКП райкомун чилиэнэ, райсовет исполкомун культураҕа отделын сэбиэдиссэйэ, ССКП райкомун иһиннээҕи штаты таһынан партийнай комиссия председателэ, **З. Н. Сибирякова**—ССКП райкомун чилиэнэ, «Якутсельэстрой» мехучастогун партийнай тэриллэгин секретаря, **С. Н. Дьячковский**—сибэкэс узелын начальника.

Иккис боппуруоска иһитиннэриини ССКП райкомун бастакы секретаря **И. П. Листиков** оногордо.

Пленум дьүүллэһиилэбит боппуруоскаларга туһаайыллыбах ууруаахтары ылынна.

Пленум үлэтигэр ССКП обкомун секторын сэбиэдиссэйэ **З. Ф. Данилова** кыттыбыта ылла.

ССКП райкомун пленума маанаы үлэтин бүтэрдэ.

ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОННААҺЫ УОЧАРАТТААХ XXVIII ПАРТИЙНАЙ КОНФЕРЕНЦИЯНЫ ЫҢЫРАР ТУҺУНАН

ССКП оройуоннаах комитетын VIII пленумун ууруаҕа

I. Уочараттаах XXVIII оройуоннаах партийнай конференцияны 1985 сыл сэтиньиэ ыҥырарга.

II. Конференция маннык күнүскү бэбиэскэтин биэрэргэ:

1. ССКП оройуоннаах комитетын отчуота.

2. Оройуоннаах партийнай тэриллэ ревизионнай комиссиятын отчуота.

3. ССКП оройуоннаах комитетын уонна ревизионнай комиссияны быһыардаһын.

4. Уочараттаах XXXIV уобаластаах партийнай конференцияҕа делегаттары быһыардыахтаах.

III. XXVIII оройуоннаах партийнай конференцияҕа представительство маннык норматтан олохтуурга: ССКП 4 чилиэнэ биир делегат, олохтоммут нормаҕа таһынан ССКП 2 чилиэнэ эбэх иҥиэхэ партийнай тэриллэлэргэ ооҥо биир делегат талыллар.

IV. XXVIII оройуоннаах партийнай конференцияҕа делегаттар ССКП Устаабыгар сап түбэһиннэрэн сабыылаах (кистэлэҥ) куоластаах талыллыахтар.

ОРОЙУОН БААҺЫНАЛАРЫГАР

МҮГҮДАЙ. Механизаторлар, туорахтаах культуралары ыһыыны саспыт эвенотага бүтэрэн, бу күннэргэ суэһэн аһылыгар анаан күөх массаны ыһа сылдьалларын.

Маанаы ордук үчүгэй тэтимнээхтик опыттаах механизатор коммунист А. И. Попов салайар эвенота үлэлиир. Звено 4 агрегаттара барыта Мараалаайы 72 гектардаах баһынатыгар тиэтиэ̄ллэр.

Е. Пинигин.

МЫРЫЛА. Н. Г. Данилов старшайдаах үрдүк түүлү звенота сааскы ыһыы үлэлэрин бастакы күннэртэн тэтимнээхтик саҕалаабыта. Звено туорахтаах культуралары 333 гектарга ыста, былаанын толороро 67 гектар хаалла.

Механизаторлар, итинник ситиэхтэрэ, бу күннэргэ 62 гектарга суэһэн аһылыга буолар культуралары ыһыыга турунуохтара.

И. Яковлев.

САСКЫ ХОНУУ ҮЛЭЛЭРИН ДНЕВНИГЭ

(Ыам ыйын 27 күнүнээҕи сводка)

Бастакы колонкаҕа—туорахтаах культуралары ыһыы былаана, иккиэҥ—туолуута, үһүспэ—минеральнай уоҕурааттыы киэлэрин (гектарынан):

Карл Маркс	700	665	749
Субуруускай	762	762	810
Э. Эристин	997	997	640
«Чурапчы»	435	435	840
«Мыҥдаараайы»	529	501	686
«Мүгүдэй»	645	645	891
Оп. уратын	4068	4005	4616

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета.

Үрүҥ илгэ күрэҕэр

Субуруускай патыман совхоз Хатылыытааҥы отделлиэтигэр Сугуулаан фермата ыччат наставника А. С. Козлова хаһыс да сылыы салайар. Маанныксыттар алтыалар. Быстык сотто ыйыгар быһыаннарын 10 бырыһыан аһарбыттара. Билигин күнүгэ Е. Е. Горохова 95 кг, М. Е. Соловьева 90 кг, старшай бойота 113 кг үүтү ылыллар. Ферма үрдүнэн 113 маахтаахтарыттан 50-чаҕа тэрээтэ. Техник-осеменатор Ы. Н. Т. С. Баппт үлэлиир. Эбии аһылыгы П. Г. Попов күн ахсын оногор.

Сотору ферма Нам үүтүгэннэрэ сайылыгар көчүөх. Ити кыахтары бэлэмнээн үчүөттэрэ, маанныксыттар сайылыгы ыйдарга үрдүк социалистическай эбэһэотэлистибэни ылынныылар.

Снимокка: маанныксыттар (хаҥастан) А. С. Терютина, Е. Г. Потапова, З. С. Барашкова, Е. Е. Горохова уонна ферма старшайа А. С. Козлова.

П. Оконешников фотота.

САЙЫЛЫК ӨРӨМҮӨНҮГЭР

«Сельхозтехника» холбоһук коллектива «Чурапчы» совхоз Сылгыналаах отделлиэтигэр кытта шефтэйэн хаһаайыстыба арааҥ үлэлэригэр күрүүтүн көмөлөөбүт.

Ыам ыйын 23—24 күннэригэр холбоһук 50-чаҕа үлэһитэ кылаабынай инженер Ф. А. Тимофеев салаатынан Дьаарылаа сайылыгын өрөмүөннэһиигэ субуотуоннуктаатылар. Тутуу матырыйаалдарын үксүн бойдаҕа ыйдаа калбит техникаларынан таһаан 216 квадратнай метрга титиик муостатын оногордулар, 200-чэкэ квадратнай метрга титиигэ сыалгыны урутаатылар. Итиннэ таһынан сайылык дьиэтин-уотун хомуйдулар, 9 маанныксыттаах ферма сайылыгы толору бэлэмнээтилэр.

Ф. ДРУЗЬЯНОВ.

Бэйэбит бөҕүөлэкпит—бэйэбит оҥоруохтаахпыт

Мүгүдэй нөҥилиэгин үлэһиттэрин СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ ЭБЭҺЭЭТЭЛИСТИБЭЛЭРЭ

Бөҕүгү, Мүгүдэй нөҥилиэгин олохтоохторо, ССКП XXVII съөһүн достойнайдык кэриэргэ, XI пятилетка сорудахтарын ситиһиилээхтик толоруорго дьулуһан үлэлиибит. XII пятилеткаҕа үлэһиттэр олохторун материальнай уонна культурнай таһымын өрө көтөрөр туһуттан олоруох дьаһаллары тутуу, нөҥилиэннэлээх пууннары, бөҕэ уһаайбаты, государственнай учреждениелэри, тэриллэлэри территориялларын туһугар оҥоруоҕа маннык социалистическай эбэһэотэлистибэни ылыныахпыт:

—кэлэр XII пятилетка устата 70 ыал дьаһалгыттан штукатурка ыарахпыт оботор хаптаһынаан бурдуйуохпут, фронтонуохпут, туннуктэрбитин наличниктыахпыт;

—барыы ыаллар бэйэ корунньэх олбуорун оҥостуохпут, олоруу кырдьаскалыахпыт, уһаайбабытын бөрөдактиэхпит, Олбуор тас оттугэр маны-оту, туһаныллыбат техниканы тутуохпут суоҕа. Барыы типовой туалеттары, помойканы тоҕор кэнирэ оҥостуохпут. Уһаайбабытыгар сыл ахсын устан итэрдэ суох күөх маны олордуохпут;

—бөҕүөлэкпит уулуссаларын коно, ис кэнирбэх корунньэх гына туһсаран оҥоруохпут, пятилетка устата 1000 метр уһунньаах тротуары тутуохпут. Общественность күүһүнэн 2500 устуука күөх маны олордуохпут;

—саҥа дьиэ туттар 40 ыал аныгыллыы кэрдэбулга эпиэтэттэр гына оҥостоллоруо ситиһиэхпит;

—бөҕүөлэккэ көрдөрөр агитацияны күүскэ тэнитиэхпит. Маралаайы уонна Төлөй Дириҥин бөҕүөлэктэриттэр аркаларын оҥоруохпут. Транспорт уонна сатыы дьиэ сылдьар муосталарын туһсаҕай корунньэх гына тутуохпут;

—государственнай учреждениелэри территориялларын олбуордуохпут, күөх мастары олордуохпут, штакетниктаһыны ыытыахпыт, тас корунньэрин туһсарыахпыт;

—детсадка өрө, оскуолаҕа спортивнай площадкалары кэрдэбулга эпиэтэттэр гына оҥоруохпут;

—ыһар гүнү, күөх зоналаны зарыстаһыҥнаҥ үүнэ ылаах үлэни ыытыахпыт.

Ылымныт социалистическай эбэһэотэлистибэбитин олоҕхо хаалларар туһуттан хас биирдии ыал, агитатора, үлэ коллектива сыл ахсын туһаах социалистическай эбэһэотэлистибэ ылынан үлэлиэхтэрин ситиһиэхпит.

Оройуон барыы олохтоохторун бөҕүгү холобурбутун батыһарытыгар ыҥырабыт.

(Эбэһэотэлистибэ нөҥилиэн гражданнарын уопсай мунньахтарынан ылыллыбыт).

РАЙСОВЕТ ИСПОЛКОМУГАР

Народнай депутаттар оройуоннаах Советтарын исполкома Мүгүдэй нөҥилиэгин үлэһиттэрин XII пятилеткаҕа бөҕүөлэги туһсаран оҥоруоҕа ылымныт социалистическай эбэһэотэлистибэлэрин бөҕүрээтэ.

Оройуон сельскай Советтарын исполкомнарын председателлэрин, совхозтар директорларын мүгүдайдар көмүлэһиннэрин нөҥилиэннэрэ кэнниттэн дьүүллэһиини уонна өйдөөһүну тэриллэхтэригэр эбэһиистэхпиз.

СССП оройуоннаабы комитетын ахсыс пленума

Тыл уонна дьыала биир буолалларын, эппиэтинэс уонна дьиссипилиинэ иһин

ССКП райкомун бастакы секретара таб. И. П. ЛИСТИКОВ дакылаатыттан

Быйыл муус устар 23 күнүгэр буолбут ССКП Киин Комитетын Пленума, «ССКП уочараттаах XXVII съезтин ыытыыр итиэннэ съезтин бэлэмнээһинин уонна ыытыыны кытта сибээстээх соруктар туһарыйан» ССКП КК Генеральнай секретара таб. М. С. Горбачев дакылаатын истэн уонна дьүүллэһэн баран, Советскай Союз Коммунистическай партиятын уочараттаах XXVII съезтин 1986 сыл олунньу 25 күнүгэр ыытыарга уураах ылынна, съезд күнүнэн бэлэдэгин бигэргэтэ, съезкэ представительство нуорматын, съезд иннинээҕи отчуоттуур-быыбардыыр хампаанньа болдьохторун олохтоото.

ССКП КК Пленумугар дакылаакка уонна ол сүүмүүнэн тыл этиилэртэ биһиги дойдубут ситиһиилэрэ көрдөрүлүннүлэр, итэҕэстэр уонна хоҥкуулар ары-йылыннылар, олоҥу туоратыы суоллара уонна средстволара ыйылыннылар, тирээн турар уонна кэскиллээх соруктар быһаарылыннылар.

Партийнай съезкэ диэри 9 ый хаалла. Бу улахан дьыалалар уонна дьоҕуннаах быһаарылыннылар, ситиһиллибит дириҥник ырытар, итэҕэстэри эрдэхтик арыйар уонна сорунуулаахтык туоратар, тыҥаахыннаах уонна үүс оруттээх айымныылаах үлэ кэмэ.

Туох ханнык иннинэ, экономиканы интенсивнай үүнүү ылыгар киллэриигэ болҕомто күүһүрдүллүохтээх. Ол туһугар тэриллиилээх буолуу, дьиссипилиинэни бөҕөргөтүү, үлэ стилин тэрдиттэн туһсарыы эрдэллэр. Пленумнаа соруктартан чөрбөтүллэн сыл бастакы ыйдарыгар таһаарылыбыт хаалыыны ситтэрии, сыллааҥы былааннары уонна ылыныллыбыт эбээһэстэлистибэлэри: халбаҥа суох толоруу, пятилетка бүтүннүүтүн кирбиилэрин барыы көрүүнэриннэн ситиһиилээхтик ылыы туруорулунна. Аҥыйах хонуктаабыта ССКП үөбөлөстаабы комитетын VII пленумугар ити үрдүк кордьөбүлэриннэн салайтаран үөбөлөстаабы партийнай тэрилтэ соруктара быһаарылыннылар.

ССКП КК Пленумугар Ас-уол программатын толорууну кытта сибээстээх бөппуруостар ураты болҕомтону эрдэллэр диэн ыйылынна. Биһиги оройуоммут тыа-тын хаһаайыстыбатын сайынарыыга үөн бинрис пятилетка сылларыгар кэмэ үлэлэр ыытылланнар 1980 сыллааҥыттааҕар эти өҥөрүү 20,5 бырыһыан, үүтү ылыы 18,8 бырыһыан эбэтиллиннэ, кэнники түөрт сылга эти уонна үүтү государствоҕа атыылаһын былааннара аһары толорулуннулар. 1984 сыл түмүгүнэн совхозтар былааны таһыннан 1317 тыһ. солк. барыһы ыыллылар.

Ол эрээри ити да түмүктэр биһиги бүкатын астыннарбаттар. Совхозтарта үлэ хаачыстыбаннай көрдөрүүлэрэ бытаанык үүнэллэр, сири өҥөрүү хаалыы кһэр, туруктаах үүнүү ылылыбат, сүөһү иитиитин хаачыстыбаннай көрдөрүүлэрэ таҥнары түһэллэр. Үлэ тэрээһинэ молтох, наука уонна бастыҥ опыт ситиһиилэрин олохха киллэриигэ эбэх итэҕэстэр уонна хоҥкуулэр бааллар, бу дьыалаҕа специалистар оруоллара үрдэтиллэ илик.

Итиллэр түмүктэриттэн тыа хаһаайыстыбатын производствотын кэдьүүһэ намыһах. Кэнники түөрт сылга совхозтар сүүрүн производственнай фондалара 43 бырыһыай үүнүүлэр эрээри киллэр кэдьүүһү биэриилэрэ аҥарынан хаалан иһэр, хамнас фонда 33 бырыһыан улаатта, оттон үлэ өҥөрүмтүота 3 бырыһыан эрэ үүнно. Ити сүүрүн биричиналэриннэн сир өҥөһүүтүн уонна сүөһү иитиитин бородуукталарын өҥөрүү тэтимэ намыһаҕа, хаһаайыстыбаннайа уонна эппиэтинэһэ суохтан общественнай сүөһү туһата суох өлүүтэ, ийэ сүөһү маассабайдык кытарааһына тахса тураллара, баар техника уонна оборудование молтохтук туһаныллара буолаллар.

Ийэ сүөһүнү буоһатыы, киниттэн торолкой төрүөҥ ылыы ситэтэ суоҕа общественнай хаһаайыстыбаларга улахан охсуулаах. Аҥыыт сылга оройуоннга ийэ сүөһү 26,1 бырыһыаныттан төрүөх ылыллыбатаҕа, ол иһигэр Карл Маркс аатынан совхозка—32,1 бырыһыаныттан, «Чурапчыга»—26 бырыһыаныттан, Эрилик Эристиниҥэ—24,3 бырыһыаныттан. Итиннэ аҥара даҕаны төрүөҥ биэрбитэ эбитэ буолар эбии 1132 ыынрай ылылыа, 1142 тонна үүт ыаныа этэ. Сиэрэ суох улахан сүтүк! Быйыл аҥыыт түөрт ыйга 1984 сыл туһаанныах кэминнээриттэннэр 244 ийэ сүөһү итэҕэс буоһатыллан, график эмиэ толоруллубакка иһэр. Балаһыанньа дьиҥнээхтик көннөрүлүннэриэ, сүөһү иитиитигэр бу тыын суолталаах үлэҕэ государственнай сыһыан олохтонноҕуна сатанар.

Совхозтарга ыныах сүөһү уонна сылгы этин өҥөрүүнү эбэтиҥэ нс кыахтар өссө да ситэ туһаныллыбаттар. Сүөһүнү уотуу кыллан тэриллибэт буолан сотуоопкаҕа туттарыллар ыныах сүөһү орто ыйаһына кыра, аҥыыт сылга 309 кг эрэ таҥнаспыт. Бу көрдөрүү үрдүүрүн өннүгэр, теттөрү, намтаан иһэр. Государствоҕа атыылаллар от 71 бырыһыана эрэ үрдүк уойуулаарынан барар. Быйыл ыынрай уонна кулун деловой тахсыыта былырыыҥыттан намтыыр кутталлаабынан эти атыылаһыҥа эбэһээтэлистибэни толорор туһугар субан сүөһүнү уотуурга ураты болҕомто туруллара наада.

Эти өҥөрүүнү эбэтиҥ бинир резервэтиннэн сүөһү туһата суох өлүүтүн лаппа аччатыы буоллар. Аҥардас аҥыыт сылга ыныах сүөһү кэнньүннэн өлүүтүттэн совхозтар 364 тыһ. солк. ноҥоокко табыллыннылар. Ол үрдүнэн буруйдаахтартан эппиэтинэһи ирдээһин адъас ситэтэ суох олохтонно, уоскай ороскуот 16,7 бырыһыана эрэ төлөтүлүннэ. Общественнай сүөһү туһата суох өлүүтэ быйыл эмиэ салгыннан тахса турар, ыам ыйын 24 күнүнэри турбутунан 345 ыныах сүөһү туоратта. Олус эбэх сүтүк Субуруускай аатынан, Карл Маркс аатынан уонна Эрилик Эристиин аатынан совхозтарга тиксэр. Бу итэҕэс бэрт түргэнник туоратыллара, балаһыанньа көннөрүллэрэ эрэйиллэр.

Үүтү ылыыга эмиэ хаалан иһэбит. Быйыл түөрт ыйга государственнаа кытта кыайан аахсыбатыбыт, эбэх иэскэ киирдибит. Аҥыыт сылга биир фуражнай ыныахтан үүтү ылыы былаанын оройуон, ол иһигэр Эрилик Эристиин аатынан совхоз, совхозтар 14 отделениеларыттан аҥардара толорбоохторо, оттон государствоҕа туттарыы былаанын Одьулуун уонна Киэҥкэ отделениелара, валовой ыам сорударын түөрт отделение (Хоптоҕо, Чакыр, Сылаг, Киэҥкэ) тохпуттара. Мэччирэҥ ыйдарыгаары эбэһээтэлистибэ сыл аҥыыт толоруллубакка хаалар буоллаа.

Үүт хаачыстыбатын, сыатын үрдэтиигэ болҕомто ситэ уурулуллубат. 1984 сылга государствоҕа үүт 47 бырыһыана эрэ бастакы суортаабынан туттарыллыбыта, аһыйбытынан уонна кирдээҥинэн эбэх үүт тонноруллубута, үүт сыата совхозтар сорох отделениелэрыгар 3,6-3,7 бырыһыаҥҥа эрэ тэҥнэспиттэ. Ити барыта хаһаайыстыбаннай салайаччылар, туһаанныах специалистар, партийнай тэрилтэлэр үүтү ылыыны эбэтиҥэ, киин хаачыстыбатын туһсарыыта болҕоотолоруун күүһүрдэллэриэ эрэйиллэр.

ССКП КК аатынныстаабы (1984 с.) Пленумугар бэлиитэбитин курдук, оройуоннга меллорацияламмыт сирдэр кэдьүүстэрэ намыһах. Болтоно, Мэҥиэ, Хаамыйа системалара ситэ туһаныллыбаттар. Ходуһа уонна мэччирэҥ сирдэрин туһсарыыта, нүөлсүтүүтэ сыл аҥыыт биллэриллэр ударнай күннэр сөпкөөх тэрээһинэ суох кэтүмэхтик ыытыллаллар. Быйыл хаалбыт кэмнэ бу үлэҕэ тосту өҥөрүлүү өҥөһүллэрэ наада. Сааскы ыһыы быйыл даҕаны сорох отделениеларга сөпкөөх тэрээһинэ уонна эрэйиллэр хаачыстыбата суох ыытыллар. Баһыналары, ходуһалары сабыы үлэлэрэ хойутатыллан эрэллэр. Сүөһү аһылыгын бэлэмнээһинэ бэлэмнэнии үүтү сирдэргэ бытаанык барар. Бу үлэлэргэ күннэтэ общественнай, партийнай хонтуруол наада буолла.

Общественнай сүөһү кыстыга түмүктэнэрэ аҥыйах хонук хаалла. Миэстэҕэ тэриллэр практическай дьаһаллар кэдьүүстэрэ намыһаҕыттан аҥыыт сэттэ ыйга эбэһээтэлистибэлэр үүтү валовой ылыыга 91,6 бырыһыан, государствоҕа атыылаһыҥҥа 98,5 бырыһыан толорулуннулар, ыччат сүөһүнү талаһыгуу графиктан 10 килограммынан хаалан 81 килограмма эрэ тэҥнэстэ. Үүкэ «Чурапчы», Субуруускай аатынан уонна Эрилик Эристиин аатынан совхозтар, оттон бороскуну төлөһүтүүгэ эмиэ саҥнай эбэх аһылыктаах Субуруускай аатынан совхоз ордук молтохтук үлэлээтилэр.

Пятилетканы түмүктүүр сыл түөрт ыйдаҕа аастылар. Ити кэмнэ совхозтар эти туттарыы сыл аҥардааҥы былаанын 102,5 бырыһыан толордулар, оттон үүкэ 146 тонна иэстээх иһэллэр. Улахан хаалыы эмиэ Эрилик Эристиин аатынан, «Чурапчы» уонна Субуруускай аатынан совхозтарга тарыста. Аҥыыт сыл туһаанныах күмиинээҥитэҥэр оройуон үрдүнэн 143 тоннанан аҥыйах үүт совотуопкаланнаа. Сорук дьэҥкэ: совхозтар директордара, парткомнара сайылыкка тахсыыны үчүгэйдик тэрийэн, мэччирэҥ сезонун бастакы күннэриттэн үүт ыамын үрдэтэр иһин социалистическай куоталаһыыны көхтөөхтүк тэнитэн Нам оройуонун уонна «Мутудай» совхоз Толоонноох отделениетын сүөсүһүттэрин ыытыыларын дьыаланан ойоон чутастаалы ыйдарга хаалыыттан тахсыыны хаачыйыах тустаахтар.

Биллиэн, дойду үрдүнэн аҥаан-суоттаан үлэлээһин ирдэнэр, барыта барытыгар кэмчилээһин режимэ кытаанахтык олохтоокор кэмигэр, биһиги бэйэбит үлэбитин ити өттүнэн дириҥник ырытан көрөр уонна онтон сөпкөөх түмүктэри оҥостор эбээһинэстээхпит. Кистэл буолбатах, оройуон совхозтарыгар иэ-хаһаайыстыбаннай ахсаан биллэннык олохтоноор, бириҥээдэнэн бодоруоттааһын ситэтэ суох, оннооҕор эбии эбэх итэҕэстэрдээх киллэриллэр, хамнас фондун аһары ороскуоттаабын таһаарылла турар. Ити барыта—экономическай үлэ молтох туруктаабын туоһута. ССКП КК-гар буолбут хаһаайыстыбаннай салайаччылары, специалистары уонна учэйдары кытта көрсүһүүгэ дьоҕун суолталаах проблема быһыытынан кэмчилээһин режимин күүһүрдүү, дисциплинаны утары охсуһуу, үлэ коллективтарыгар баары барытын кэдьүүстээхтик туһаныы соруга чөрбөтүллэн туруорулунна. Итиннэ биһиги быһаччы тумуктэри оҥостор соруктаахпыт.

Совхозтарга техниканы туһаныы коэффициена олус намыһах. Биир физическай трактор сылга ортотунан 126 күн эрэ, ол иһигэр «Чурапчы» совхозка баарсуоҕа 111 күн үлэлиир. Таһаҕас таһар автомобиль үлэҕэ тахсыыта оссо кыра—147 күн, ол иһигэр «Чурапчыга»—116 эрэ күн. Ити барыта—инженерный сулууспа молтохтук үлэлиириттэн техниканы туһаныыга сөпкөөх эппиэтинэс, ирдэбил олохтоно илигиттэн.

Хаһаайыстыбаннайа суох быһыы атын даҕаны көстүүлэрэ эбэхтэр: сүөһү аһылыгын хорбомноохун, буорту өҥөрүү, уоккэ сиэтии, ыныы-торуу, о. д. а. Бу улахан итэҕэйи туоратыыга утумнаах эрчимнээх үлэ ыытыллара наада буолла. Туох ханнык иннинэ, сир ахсын учуоту уонна отчуотуһаны бэрэдэктиэххэ, туһаанныахтартан материальнай уонна моральнай эппиэтинэһи ирдиэххэ. Совхозтарга биллиэн баар ыныах сүөһү уонна сылгы, ол иһигэр ийэ сүөһү, ылыллар төрүөх даҕаны чуолкайдык учуоттаммат буолла. Маннык спорта баппат быһыыны, эппиэтинэһэ, дьиссипилиинэтэ суох буолууну кытта эбэлэһиэхха сатаммат. Государственнай отчуоттарга бутууру, эбии суруйуулары таһаарааччыларга кытаанах ирдэбили туруоруохха.

Быйыл совхозтар 100 үлэ коллективын бириҥээдэнэн бэдэрээкиэ киллэриэхтээхтэр. Оттон биллиэн бадара-суоҕа 39 коллектив ити прогрессивнай ыыманан үлэлиир. Бу аҥыйах. Тыа хаһаайыстыбатын управлениета, совхозтар директордара, партийнай тэрилтэлэр эбии дьаһаллары ылаллара, бу дьоҕуннаах дьыаланан былаанныахтык дьарыктаналлара наада.

1984 сылы оройуон промышленнай предприятиелара, хаһаайыстыбаннай уонна хаачыйар тэрилтэлэрэ, сүүмүүнэн, сөпкөөхтүк түмүктээбиттэрэ. Ол эрээри быйыл аҥыыт ыйдарга сорох коллективтар эрчэ-дохсун үлэлээбэтилэр, былырыыҥҥы көрдөрүүлэриэн кэмтэттилэр. Бу ордук лесопункта (таб. Евграфов), райпотребобществоҕа (тт. Монастырев, Анемподистова), промкомбинатка (таб. Листиков) сыныаннах.

Партия Киин Комитетын Пленума иэйиилэннэҥ күннэтэ наадыйар ааттар таһаардарын оҥорууну эбэтиҥэ, хаачыстыбатын туһсарыыта үрдүк көрдөбүлү туруорар. Итиннэ туһаанныах тэрилтэлэр—промкомбинат, «Сельхозтехника» холбоһук салаалара чөнчү түмүктэри оҥостон үлэлиахтээхтэр, оттон райсовет исполкома, райплан онно сөпкөөх хонтуруолу олохтуохтаахтар. Иэйиилэннэҥэни олохтоох аҥылык бородуукталарынан хаачыйыыга от-үүт комбината уонна райпотребобщество соҕотуопкаҕа отдела эмиэ чөнчү сыаллаах-соруктаах, былаанныах үлэни ыытыахтаахтар.

Иэйиилэннэҥэни олох-дьаһах өҥөлөрүнэн хаачыйар управление (тт. Никифорова, Пермякова) барыы сыахтара эрдэ-дохсун үлэлиилэрэ ситиһиллиэхтээх. Дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениетын үлэтэ тосту туһсарыллыахтаах. «Райсельхозэнерго» (таб. Пинигин Д. Д.) электролиниялары эрдэмүөнэһиин уонна өҥөрүү тэтимин түргэтэтиэхтээх, иэйиилэннэҥэлээх пуунар, ойдон олорор производственнай үсааластактар электроэнергиянан харгыһа суох хаачыллыллыларыгар көмөтүн күүһүрдүохтээх. Сибээс үзела уонна ЛТЦ-3 (тт. Дьячковский, Васильев, Гоголева) сибээс средстволарын үлэлэриэхтэр, аэропорт салаата пассажирдары уонна таһаҕаны таһыыга баар итэҕэстэри түргэнник туоратар, хаачыйыы культуратын үрдэтэр эбээһинэстээхтэр.

ССКП КК Пленумугар таб. М. С. Горбачев дакылаатыгар материальнай-техническай базаны толору туһаныы соруга туруорулунна. Ити биһиэхэ быһаччы сыһыаннаах. Үгүс совхозтарга, предприятиеларга уонна тэрилтэлэргэ станоктары уонна оборудованиелары туһаныыга эбэх итэҕэстэр бааллар. Холобур, баар

(Бүтүүтүн 3-с. стр көр).

ССКП ороЙуоннааҕы комитетын ахсыс пленума

ТАБ. И. П. ЛИСТИКОВ ДАКЫЛААТЫН БҮТҮҮТЭ

(Иннин 2-с стр. кэр).

ниҥорамалар кыамталара 24 бырыһыан эрэ туһаныллар. Совхозтарга ким ыарахан үлэлэрин чэпчэтиигэ анаалаах аппараттар, оборудованиелар кэмигэр туһаныллыбакка, үчүгэйдик көрүллүбэккэ-хараллыбакка эрдэ туһаттан таһаарыллаллар. Автотракторнай парканы туһаныы кэдьүүһэ үрдэтиллибэт, 1984 сылга ороЙуонга автомобиллар үлэлэ тахсыыларын коэффициена 43,1 бырыһыанга эрэ тэҥнэспитэ. Иннникитин бу улахан итэҕэс туоратыллыан, туһаанныах хаһаайыстыбаннай салайаччылар, специалистар эппиэтинэстэрэ үрдэтиллиэн наада.

Партия Киин Комитета тэриллиэх уонна дьиссиплиналаах буолуута, плановай дьиссиплинэни халбаҥа суох тутуһууга көрдөбүлү хаһаанчыгыттаабар да күүһүртэ. Оттон биһиэхэ «Якутсельстрой» мехучастога (тт. Артемьев, Сибирякова) уонна «Якутсовхозстрой» мехколонната (тт. Пахомов, Гуляева) тыа сириҥэҥи объектары наһаа бытаанык туталлар. Дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба управлениета ороЙуон киниҥ туһсаран оҥоруута көрүллэр үлэлэри, суолу өремүөннүүр-тутар учаастак былааннарын эмиэ толорбокко ыһаллар. Туһаанныах салайар кадрдар итинтэн суһал түмүктэри оҥостуохтаахтар.

ОроЙуонга үлэ дьиссиплинэтэ эрэйиллэрин курдук бөҕөргөтүллэ илик. Ангардас быйыл түөрт ыйга 768 үлэ күнэ боруогуулланна. Ордук эльбэх сүүк хаалан ыһар коллективтарга— Эрилик Эристиин аатынан уонна «Чуранчы» совхозтарга, «Якутсовхозстрой» мехучастогар, дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба управлениетыгар, лесопунктаҥа таһаарылыннна. Ол үрдүнэн үлэ дьиссиплинэтин кэһээччилэргэ сөптөөх кордөбүл турбат, ардыгар кинилэри дьүүллэһиҥ да тэриллибэт. Маннык ыһыктыныы калар өттүгэр тулуйуллуон сатаммат. Үлэ хас биирдии мунуутэтин кэдьүүстээхтик туһаныыга Социалистическай Үлэ Геройдарын кэпулээһиннэриэн общественнай көрүү сир ахсын тэрээһиннээхтик, дьиҥ-чахчы хамсатыылаахтык ыытыллыан наада. Бу үлэ арыгылаһыны уонна алкоголизмы туоратыыга ССКП Киин Комитета, ССРС Верховнай Советын Президиума уонна ССРС Министрдэрин Совета бэлиэтээбит дьаһалларын олохтоһуну кытта ыкса сибээстээхтик табатык дьүөрэлэнэн ыытыллара ситиһиллиэхтээх. Партийнай тэриллэлэр үлэ дьиссиплинэтин, общественнай бэрээдэги бөҕөргөтүүгэ үлэ коллективтарын оруолларын үрдэтэр эбээһинэстээхтэр.

ССКП XXVI съезһин, партия КК бас ыйынаабы (1983 с.) Пленумун уураахтарын олохтоох киллэрэн, партийнай тэриллэлэр идеологическай, политическай-итэр үлэни салгыы туһсаралларын. Ол эрээри партийнай үлэ бу дьоһуннаах салаатыгар ССКП КК муус устардаабы Пленума уонна ССКП обкомун VII пленума балиэтээбит итэҕэстэрэ биһиэхэ толору баалларын. Кылаабынайа партийнай пропаганда, политическай-итэр үлэ дьоҥҥо тиийиэхтээрэ ситэтэ суох, бу дьыалаҕа куолутуттар эрэ сыһыан эссэ да букатыннаахтык туоратылла илик. Үлэ коллективтарыгар агитаторлар уонна политинформаторлар, салайаччылар сэдэхтик сылдьаллар. ССКП обкомун пленумуттар биһиги ороЙуоммутуттар көрдөрөн агитация кэдьүүһэ намыһаҕа сиэрдээхтик критикаланна. Үгүс сиргэрэ кыһыл мунньуктар дуомуттар эрэ тэриллэллэр, нэһилиэннэлэрэ пуунарга көрдөрөн агитация адъас моллох, оннооҕор ороЙуон киниҥэр Бочуот дуоската үлэлэтиллибэт. Улахан итэҕэстэр бастыҥ опыты түмүүгэ, үөрэтиигэ уонна тарҕатыыга, үлэһиттэри экономическай үөрэхтээһиҥнэ, лекционнай пропаганданы туруоруута баалларын. Совхозтарга экономическай үөрэхтээһин тэрээһинэ суох барар. Бу сүнкэн суолталаах дьыалаҕа тыа хаһаайыстыбатын управлениета (таб. Шадрин А. А.), совхозтар директордара эппиэтэ суохтук сыһыаннастылар. Иннникитин итиллэр хатыламматтара наада. Политическай-итэр үлэҕэ улахан болҕомто ыраас-чэбдик олох ыһын, арыгылаһыны уонна алкоголизмы утары охсуһуута уурулуохтаах. Бу үлэҕэ идеологическай актив бүтүннүүтэ тардыллыахтаах.

Маассабай информация средстволара маассаны тэрийии уонна ыытыы, общественнай ойу-санааны үөскэтии кэдьүүстээх средстволарынан буолаллар. «Саҥа олох» хаһыат ороЙуон олоҕун, сүнньүнэн, сөптөөхтүк сырдатар. Ол эрээри олох өссө алдьаҕы эрэйэр. Чуолаан, хаһыат страницаларыгар экономика боччумнаах проблемаларыгар ыстатыйалар, үлэ итэҕэстэрин арыйар критическай матырыйаалдар өссө чаастатык бэчээттэнэхтэрин, хаһыат суруйуулара өссө дьайыылаах буолуохтарын наада. Бу өттүнэн ССКП райкома бэйэтин органыгар көмөтүн, ойоҕулун күүһүрдүөхтээх. Бэчээт сиэрдээх критикатын аахсыбат буоларга, туоймарга хаммык бааҕар сорунуулларга принципиальнай партийнай сыанабыл бэриллэн ыһыахтаах.

Киин Комитет Пленума социалистическай куоталаһыны тэрийиигэ саҥа кордөбүллэри туруорда: куоталаһыы валовой кордөрүүлэргэ эрэ хайысхатын улаатыарга, киин сүрүн туһаайыытынан үлэҕэ чуолкай тэтими, дуоҕабардаах эбэһээтэлистибэлэри кэмигэр толороҥ иннини, бородуукуойа үрдүк хаачыстыбатын, үлэ бириэмэтин, сырьену уонна матырыйаалы харыстаан туһаныыны аҕаарга быһаарылынна. Пленумнга тыл уонна дьыала бинир буолууларыгар ураты суолта бэриллиннэ. Партийнай уонна профсоюзнай тэриллэлэр, итиннэ сөп түбэһиннэрэн, социалистическай куоталаһыы тэрээһиннэ салгыы туһсарар, киин кэдьүүһүн өссө үрдэтэр соруктаахтар. Тылгын бинэрдиҥ, эбэһээтэлистибэни ылыммыт—толор.. Кордобул итинник. ССКП райкомун бюрота маччыбэн ыйдарыгар үүгү ылыыны эльбэтиигэ «Мутудай» совхоз Толоонноохо отделениетын суоҕуттэрин, райсовет исполкома бөһүөлэктэри туһсаран оҥоруута Мутудай нэһилиэгин үлэһиттэрин ыытыылларын биһиэхэ. Итти сыанаалаах көрүлээһиннэр сир ахсын дьыаланан өйөнуохтаахтар.

Арыйах хонуктаабыта ССКП райкомун бюрота «Чуранчы» совхоз Сыланнаары отделениета 1985 сылга үүгү ылыыны эльбэтиигэ ылыммыт эбэһээтэлистибэтин толорон иннитин туһунан бопуруоһу көрдө уонна сыахтаабы партийнай тэрилтэ (парткомбюро секретара таб. Баишев), совхоз отделениетын салаатата (управляющай таб. Борисов) коллектив бинэрбит тылын толоруутуттар тэрийэр үлэни мөлтөппүттэрин, ол түмүгэр графиктан улахан хаалымыны таһаарбыттарын бэлиэтээтэ. Быйыл кулун тутарга Эрилик Эристиин аатынан совхоз кылаабынай зоотехника ССКП чилиэнэ таб. Иннокентьев суоҕу кэнньүнэн өлүүтүн лаппа аччатарга, үүгү ылыыны үрдэтэргэ партия райкомун бюротун эрэнэрбитэ эрээри, балаһыанньа баччаанна диэри конноруллубата: общественнай суоҕу туһата суох өлүүтэ салҕана турар, үүгү ылыы уонна соҕотоҕолоҕолаһыы былааннара тохтуута кииртиллэр. Маннык эппиэтинэһэ суох быһыылар хатыланыа суохтаахтар. Киин Комитет Пленума кураанах тыл аҕыйах, дьыалата алдьах буоларын туһунан ыйыыта булгуччу тутуһуллуох тустаах. ССКП XXVII съезһигэр бэлэмнэнии кэмин кылаабынай лозуна—бу айымньылаах үлэ, тыл уонна дьыала, көрүлээһин уонна эппиэтинэс биир кэлим буолуулара, бэйэҕэ уонна табаарыстарга ирдэбиллээх буолуу. Маныаха холобуру ким хайа иннинэ коммунистар, салайар кадрдар кордоруохтаахтар. Общественнай кэскэ сыһыаннаһыы иһин, партийнай туораахтары толоруу иһин, коммунист чиэһинэй уонна ыраас моссуонун иһин ирдэбили партия хас биирдии чилиэнитэн күүскэ туруоруохха наада.

Партия райкомун кэнники пленумнуттар саҥа кордөбүллэргэ сөп түбэһиннэрэн кадровай политиканы, партийнай үлэ стилин уонна ньымаларын салгыы туһсарыы соруктарын туһунан боппуруоһу сиһилии дьүүллэһэн турабыт. Онно үгүс салайаччылар үлэлэриттэн баар бөдөҥ итэҕэстэр, сорох коммунистар достойнайа суох быһыылара сытыы критикаҕа тардыллыбыттара, дьиссиплинэни бөҕөргөтүүгэ, эппиэтинэһи үрдэтиигэ чопчу дьаһаллар бэлиэтэммиттэрэ. Итти пленум түмүктэрэ барыы маҥнайгы сүһүөх уонна сыахтаабы партийнай тэриллэлэргэ дьүүллэһиллиннилэр. Онно коммунистар партийнай, государственнай дьиссиплинэни бөҕөргөтүүгэ, эппиэтинэһи үрдэтиигэ кордобул күүһүрдүллүбүтүн биир саҥаанан биһирээтилэр уонна оптон тахсан үлэ итэҕэстэриттэр, баар кэтүүлэргэ сытыы принципиальнай критиканы тэнитиллэр. Сорох салайаччылар былааны толорботторун, тохтуунуу-хоруунуу, ыһыллараас быһыыны, дьиссиплинаны, бөрөдэк мөлтөҕүн ардах буолар-буолбат бириччиналэриттэн быһаара сатыыллар. Бу кэлэр өттүгэр букатын суох оҥоһуллуохтаах. Пленумнга саамай сөпкө бэлиэтэммитин курдук, хас биирдии киһи байэтин дьыалатыттан дьарыктанныахтаах, байэтин быһаччы эбэһиннэстэрин үүтэ суобастаахтык толоруохтаах. Оттон ону ситиһии—партийнай тэриллэлэр быһаччы эбэһиннэстэрэ. Билиитти кэмиэ коннору толоруттан буолуу өссө ситэтэ суох. Компетентность, саҥаны өйдүүр чувство, көрүлээһин, бэйэҕэ эппиэтинэһи ыларга хорсун уонна бэлэм буолуу; соругу туруорары уонна ону бүтэһигэр диэри быһаарары сатаабыт; хаһаайыннаабыт политическай ис хоһоонун харах далыттан сүтэрбэт дьоҕур курдук деловой хаачыстыбалар, ону таһынан өссө үлэлии үөрэнэргэ баҕарыы суолталара улам ордук ииннаталлар. Партия КК итти ыйыылара хас биирдии салайаччы үлэтин стилин сүрүн сыалынан буолуохтаахтар.

Съезкэ бэлэмнэнии биир сүрүн хайысхатынан отчуоттуур-быыбардыыр хампаанньа буолар. Буоллаары турар отчуоттар уонна быыбардар коммунистар активностарын уонна эппиэтинэстэрин өрө көтөҕөргө, партийнай тэриллэлэр бойобуой дьоҕурдарын үрдэтэргэ, кинилэр маассаны кытта сибээстэрин бөҕөргөтөргө уонна партия салайар оруолун үрдэтэргэ көмөлөһүөхтэрэ. Барыы маҥнайгы сүһүөх уонна сыахтаабы партийнай тэриллэлэр отчуоттарга диэри хаалбыт кэмнэ производство кэдьүүһүн үрдэтии туһаах боппуруостарын, дьиссиплинэни бөҕөргөтүү, эппиэтинэһи үрдэтии, бэлиэтэммит кирбиилэри ситиһии соруктарын өссө төтүл партийнай мунньахтарга көрүөхтээхтэр, тустаах табаарыстарыан ирдэбили олохтуохтаахтар.

Сорох партийнай тэриллэлэргэ (промкомбинат, «Якутсельстрой» мехучастога) партийнай мунньахтар ССКП Устаабынан олохтонор болдьохторго ыытыллыбаттар, онно эбии ардыгар сөптөөх бэлэмэ, тэрээһиннэ суох бараллар. Итиҥ иһин секретардар сирэй эппиэтинэһи сүүллэр. Даспыт отчуоттуур-быыбардыыр мунньахтарга кирбит критическай этиилэри өссө төгүл ырытан көрүөххэ уонна киниилэр толоруллуулларын ситиһиэххэ. ССКП райкома, райсовет исполкома, предприятиелар уонна тэриллэлэр салайаччылара хаалбыт кэмнэ XXVII ороЙуоннаабы партийнай конференция ууруаахтарын олохтоһо киллэриҥэ эбии дьаһаллары ылыах тустаахтар.

Быйылгы отчуоттуур-быыбардыыр мунньахтар оскуолаларгаабы маҥнайгы сүһүөх партийнай тэриллэлэргэ хайыы-үйэ саҕаланнылар. Партийнай группаларга мунньахтар атырдьах ыйыттан ыытыллыахтара. Алтыннны ортотуттар диэри отчуоттар-быыбардар маҥнайгы сүһүөх партийнай тэриллэлэргэ түмүктэнэхтэрэ. Мунньахтарга коммунистар туох оҥоһуллубутун ирдэбиллээхтик түмүктүүллэрэ, үчүгэй опыты кичэйэн мунньаллара, итэҕэстэри куттамнаахтык арыйаллара, производствоны үүнэрин, экономика кэдьүүһүн үрдэтии, дьыаланы туһсарыы кыахтарын уонна чопчу суолларын ыйаллара эрэйиллэр. Быһата, отчуоттуур-быыбардыыр мунньахтар деловойдук, критика уонна бэйэни критикаланыы, большевистскай аҕыс кэпсэтии быһыытыгар-майгытыгар барыахтаахтар.

ССКП обкомун VII пленума уочараттаах XXXIV уобаластаабы партийнай конференцияны 1986 сыл тохсунньу 17 күнүгэр ыытыарга ууруох ыллынна. Партия КК муус устардаабы (1985 с.) Пленумун ууруаҕар сөп түбэһиннэрэн, ССКП райкома уочараттаах XXVIII ороЙуоннаабы партийнай конференцияны бу дьыл сатинньытэ ыытыарга этии киллэрэр.

ОроЙуоннаабы партийнай тэриллэ ССКП XXVII съезһин, уобаластаабы уонна ороЙуоннаабы партийнай конференциялары көрсө тэрээһин оттунан бөҕөргөөн, хаһаайыстыбаннай уонна культурнай тутуу партийнай салайыы опытын салгыы мунньунан баран ыһар. Партия райкомун уталыытыллыбат улахан суолталаах соругунан ССКП КК муус устардаабы (1985 с.) Пленумун ууруаахтарын хас биирдии коммуниска, үлэ коллективыгар сиһилии тэриэрдии, Пленум матырыйаалларын кэҥэтик пропагандалаһын, дириҥник өйдөтүү уонна онон 1985 сыл былааннарын, пятилетканы бүтүннүүтүн ситиһиилээхтик толоруу хаачыйыы буолар.

ПЛЕНУМ КЫТТЫЫЛААХТАРЫН ЭТИИЛЭРИТТЭН

Дакылаат сүнньүнэн пленумнга 8 киһи тыл этэ.

—Эрилик Эристиин аатынан совхоз үлэһиттэрэ, советскай норуот бүттүүнүн курдук, ССКП КК муус устардаабы (1985 с.) Пленумун түмүктэрин, Пленум партия уочараттаах XXVII съезһин кэлэр сыл олуньуга ыҥырарга быһаарбытын истиҥ биһирэбилиэн, улахан ере кэтөөллүүнэн көрүстүлэр,—диэтэ ССКП райкомун чилиэнэ, итиҥ совхоз директора **М. Н. Корякин.**—Пленум ууруаахтарыгар дьыаланан эппиэттииргэ дьулуһан, үлэ коллективтара съезһи көрсө социалистическай куоталаһыыны саҥа күүһүнэн тэнитэллэр. Өлгөм үүгү иһин охсуһуу иннинэ күөнүгэр «Сыркыс» комсомольскай-ыччат ферма коллектива, коммунист ыччат наставника М. В. Никитина, эдэр ыанныыксыттар В. Ксенофонтова уонна А. Васильев, ыччат суоһуну төлөһүтүүгэ бэрооску кэрэччүлэр А. Саввин уонна Н. Протодьяконов иһэллэр.

Итиҥэн салгыы араастар, киниҥ салайар хаһаайыстыбатын аадырыһыгар дакылаакка оҥоһуллубут критиканы сөптөөрүнэн билиэн туран, общественнай суоһу туһата суох өлүүтүн аччатыыга, үүгү ылыыны үрдэтиигэ совхоз салаатата ылар дьаһалларын билиһиннэрдэ.

ССКП райкомун чилиэнэ, олоҕу-дьаһаҥы хаачыйыы производственнай управлениетын начальника **И. С. Никифорова** бэйэтин этиитигэр коллектив өнөлөр аҕыс көрүнэриигэр былаанын толорбокко иһэрин бэлиэтээтэ уонна ону туоратыы соруктарыгар тохтоото.

—Быйыл тыа сирин нэһилиэннэриэн биир кийиитэтэр тиксэр оҥо кэмэйин 8 солкуобайтан 18 солкуобайга тиийэ улаатыннарар соруктаахпыт,—диэтэ киин салгыы.—Ол үрдүнэн совхозтар директордара, ордук тт. Сергеев С. И. уонна Чичигина-

(Бүтүүтүн 4-с стр. кэр).

ПЛЕНУМ КЫТТЫЫЛААХТАРЫН ЭТИИЛЭРИТТЭН

(Бутуутэ. Иннин 3-с стр. нор).

ров В. П., управление» филиалларын сэмтээх уларыйар усулуобуйанан хаачыйбыттар. Рабочайдар кэпэрдэс, тыммыы дьиэлэрэ уларыйа сатыыллар. Быыстыы ыйдарга уларыйа тохтотоллор кэбиэлэлэр. Иннигэтин бу итэрэс туоратыллара наада.

«Мындаалайы» совхоз Соловьевтары отделениетыгар кэнниккэ намыгэ сүөһүгэ үүт-аһы ыччаны ыйаатыгэ, сири оноруу культуратын урдэтиигэ, производственай объектары уонна «ферер дьиэлэри тутуута балачча уҥа ыытыллыа эрэр, үүт сэргэтиэлэлэрэ «общественность ордук активнайдык комсомолбор буолла. Ол түбүнэн пленумнаа ССКП райкомун чилиэнэ, итэ совхоз рабочайа **И. И. Сергеев** этэ. Кини, арыгылаабыны уонна алкоголизмы туоратыыга бу уҥаан былаанналаахтык, кэлэммик ыытарга, салайаччылартан сэдэлиэрга итэн кыттарда.

—Быйыл саха тэриллибит «Мутудай» совхоз салаатата, бэйэтин улэтин производство хаалан иҥэр салааларыгар—сүөһүнү уҥатыыга, капитальнай тутуута, сири оноруута болдьоҥсоҥ күүһүрдүүтүн сэдэлаата,—диэтэ итэ совхоз парткомун секретаара **Н. Д. Пермякова.**—Бийиги сүөгүһүттэрбит 1985 сыл уонна пятилетка бүтүннүүтүн былаанларын систиэмэлээхтик толорор иҥэн дьулуурдаахтык улэлиилэр. Мутудай уонна Толоон отделениелара быйыл фуражнай ыскахтан үүт маҥыгна 2 тыыынчалаах кирбиини ыларга сорудахтаалар. Толоонтор мэчиҥнэр ыйдарыгар фуражнай ысках аҕыстан 1100-түү кг үүт ыыра эбиэлэтэлэстибэ ыыпан ерийуонна куотаалаабыны кодьуэтилэр. Мутудайдар государствоҕа үүт туттарыы пятилетаалары сорудаҕын чугастааҕы ыйдарга тохоторго дьулуһаллар. Итиллэр, биллэн турар, бийиигитэн дьону кытта үлэни салгыы туһсарары, орто сүһүох кадрдары күннэтэ сүрүннүүр, кинилэр эмоциэлэстэрин урдэтэн иҥэрэ эрийиллэр.

Тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин профсоюһун райкомун председателэ **В. Р. Иванов** бэйэтин этиитин социалистическай куотаалаабыы тэрээһинин туһсарыыта, кодьүүһүн, урдэтиигэ, дьиссиплиинэни, бэрээдэги бэрэрготүүгэ аналта. Общественнай сүөһү кыстыгын хаҥнэр үүнэ уонна привеска ыыллыыбыт эбиэлэлэстибэлэр толорулуобат буоллулар, сүөһү көмүүнин өлүүтэ өлүс эбиэтэ. Ол урдүнэн хаһаайыстыбаннай салаалаачылар, партийнай уонна профсоюзнай тэриллэлэр миэстэлэ баар бөдөҥ итэҕэстэри туоратыыга эрчимнээх дьаһаллары ылбаттар. Үүгүс сирдэргэ үлэ дьиссиплиинэтэ эссе да сатаҥнай, арыгылаабыын, онтон тэптэрин борогуулаабын чахчылара тахса тураллар. Орто звено салайар кадрдартан ирдэбил ситэтэ суох. Бу итэрэс, чуолаан, Субуруускай алтынан совхозка баар. Араас сылтахтарынан коллективнай арыгылаабын эмбэтэ, маны булуччуулаахтык туоратыахха.

Түмүгэр эрэлтэр, куотаалаабыны тэрийиигэ материальнай кодьуэбиинэн наада улуһуйуу тахсан эрэрин сыыһанан аҕаан туран, дьон улэлэрин бүтэһиктээх түмүктэриннэн сыаналыыр, моральнай кодьуэбин оруолун урдэтор наада буолбутун тоноҕолоон балистэтэ.

ССКП Кинн Комитетын муус устардыгы Пленумуттар партийнай дьиссиплиинэни бэрэрготүүгэ, уураахтар туоллуларын тэрийиигэ уонна хонтуруоллаабыны туһсарыыга ураты боломто уурулуобутун саналан туран, ССКП райкомун чилиэнэ, райком иҥиэрэҕи штаты таһынан партийнай комиссия председателэ **И. И. Кандинскай** ССКП райкома, райсовет исполкома уонна Саха АССР Тыатын хаһаайыстыбатын министерэстэбэ хоҥнегиата оройуон совхозтаргар сүөһүнү уҥатыыга 1984 сыл муус устарга ылыммыт хаабыҥнаах уураахтара миэстэлэ молтохтук толоруллан иҥэрин, ССКП Устаабын кордобуулэрин толорбот, чаастатык арыгылыыр коммунистары туһалыыхах партийнай тэриллэлэр тутатына дьуулаан, эмоциэлэстэ тардан испэттэрин, администрация улэтин хонтуруоллуур комиссиялар суолутуттар эрэ тэриллэлэрин, ССКП райкома партийнай тэриллэлэр секретардарын кытта ситэтэ суох улэлиирин критикалаата.

—ЫБЫЛЫК райкома ыччаттар эртолоруттар иитэр улэни тэрдүүтэн туһсарара, маҥнайгы сүөһүх комсомольскай тэриллэрэ кэмэтин күүһүрдэ наада,—диэтэ ССКП райкомун чилиэнэ, «Якутсельстрой» механизаторлар участогын партийнай тэриллэтин секретаара **З. Н. Сибирянова.**

Сибээс узелын начальникэ **С. Н. Дьячковский,** оройуонна сибээс средсволара молтохтук улэлиилэрин түбүнэн критикалаа сиитээбүнэн аҕаан туран, бу итэрэни туоратыыга, сибээс отделениелэрэ улэлиир усулуобуйалары тэрийиигэ совхозтар салайаччылара комсомоспотторуун балистэлэн эттэ. Итиннэ салгыы кини арыгылаабыны уонна алкоголизмы утары охсуһуута партийнай, советскай, хаһаайыстыбаннай актив сирэй холомбура, кытаанах ирдэбилэ наадалаабын саматта, ССКП райкома ардыгар дьону тэрийэр, түмэр дьиэбэ суох кадрдары эмоциэлээх дуоһунастарга туруорар улэни тохторорун критикалаата.

Пленум дьуулаһыллыбыт боппуруоска туһаннаах уураары ылынна.

Арыгылаабыны—утары сорунуулаахтык!

БАРЫ БҮТҮҮН ЫЛСЫСПАТАХХА

«Түгү кистааний, ардыгар иҥэр. Кыыстаах уоҕух кистиэн ҥаҥа ыаллар. Нуо буолбат дуо, бу? Ол диэн сүрүйэр Одьулуунтан биир ийэ, Кини сүрүгүн аара ойорон хаҥастыбат буолуохха сатаммат. Тоҕолоох сапаа-оноо эрийэн ийэ бу сүрүгү сүрүйэргэ күүһэлиибэтэ буолуой?..

Одьулуун нэйилээгин олохтоохторо аасыыт сыл сатаммыыттэр общественнай бэрээдэги бэрэрготүү, арыгылаабыны утары охсуһуу түбүнэн боппуруоһу анаан-маннан дьууласпыттара, ыйбах тыл этиллибэтэ, дьаһаллар балистэммиттэрэ.

Ол эрээри манна бачааҥна диэри онтон улахан хамсаабын сүрүйэлэбэтэ диэргэ тиийбэт. Арыгылаабын чахчылара адыгыллыбыттылар. Кэннинэ түөрт ыйга 22 киһи 50 үлэ хүнүн бэрэрготүүлаатылар. Тоҕо маннык? Бириҥнэлэрэ хаммыктарый?

Бастатан туран, салаата маассаны кытта сибээһэ бэрэрготоохтоохтор молтообут. Биһиэхэ Сүөсүһүүн күнэ диэн олох ыытыллыбат. Салайаччылардыт улэбит түмүгүн да иҥитиннэрбэттэр, фермаҕа дьиэ кэриэтэ ыыталлар диэр «Өрчүк» комсомольскай-ыччат ферма старшайа Х. С. Дьячковская. Манна политуурэх аҥнитиэта баара-суога биирдэ ыытыллыбыт. Бэйэлэктэн биир эрэ бизнэстэ сиргэ баар коллективка билаһыаннаҕа иҥиннин.

Кини агитпатаб начальникэ эскуола директора З. Е. Егоров аналлыыт. Штаб чилиэнэ сүөһү ыытыытын сылдьыы начальникэ Н. С. Седалищева, сельсовет исполкомун председателэ Г. С. Колесов уо. д. а.—барыта 9 киһи талыллыбыттар, биир да рабочай хиирбэтэх. Штаб биирдэ да мунньахтаабатах. Этэ үлэ быыаана баар буолуо дуо? Суох.

Ханна бодоруттан ыччат—сүрүн күүс. Оту таба түбэлыахха, болдьоҥсоҕотуттан сыыһыаннаҕыахха «Күүн комсомолецтар күн аҥсыы бөҕүүлүннэ» рейдэ оноголлоро общественнай бэрээдэги бэрэрготүүгэ улахаммыт комсомолецтар бааллара-суохтара биллибат буолбут. А. Седалищева комсомольскай тэриллэ секретарынан хаалар, ол аҕыс ыйдаах ыарыыттан эмиэ тэлэ сылдьыбыт. Бу ааҕыа суох кэбиэхэ МЫЫЛЫК райкомун да, олохтоох партийнай тэриллэ да кодьүүстээх комсомуу оногобутохтор.

«Бөҕүүлүннэ» күнүс 3—4 чаастан ыла итирик кэнн эбиэкэ» дьиэлэр алохтоохтор. Сылалта Тоҥуруостаах комплексын улэһиттэриттэр мунньахтыы тиийбиттэр түөрт рабочай итирик турукталлаах кэрсэбүттэр. Дьэ итиннэ дьиэнэ хаммык миэрэлэр тутуллаллаарый? Кэннинэ түөрт ый устата 15 киһини кытта бирдиилээн кэпсэппиттэр, 11 киһи ирыгыттан эмтэммит. Оттон улэ режимин тутуһуу тэбылын оногоруу, борогуулаабыт күнү уонпускаттан кэдэрэтии, бириэмийэни быһыы курдук миэрэлэр манна сэдэхтик тутуллаллар. Үлэһиттэр ортолоруттар политическай-итэр улэ ситэтэ суох. Социалистическай Үлэ Геройдарын суруктара улэ модельнэтэриттэрэ дьуулаһыллыбат тох. Формаларга кыһыл мунньуктар улаатыллыбэттэр.

Культура дьиэтэ дьону иитэр, духовнай оттунан байытар, кинэ буолуохтаах эмиэ кыаллыбат. Ыччат болдьоҥсуун тардар, кинини кытыннарар дьаһаллар сэдэхтик ыытыллаллар. Нэйилээккэ биир дааны спортивнай секция улаатыбат. «Оскуолаҕа спорттуан активнайдык дьарыктаммыт, толору оловуунан олорбут ыччаттар совхозка улэлии тарыстахтарына иҥэн бириэмэлэрин хайдах туһаныахтарын билбэтэ» диэр диэр олохтоох оскуола завуча М. М. Иванова. «Маннаҕы библиотекаҕа, мин саныыбар, кыһын ааҥыах да кэнигэтэ суох» диэр биир ааҕаччы.

Аҥардас дьуулаэһиннэн, тылымын тахаайыыны улахаммыт ситиспэхпин. Иитэр улэни бүтүннүүтүн уларыта түүрүохха, материальнай да, духовнай да эйгэлэри хаһан улэни кэлимник ыытыахха. Итирикситтэргэ, общественнай бэрээдэги кэһаччыларгэ хаммык да быыһы-хайаанны хаалларымыахха. Былаабыыйа, бу улэҕэ общественность бүтүүнэ турунуутун, интересэтэх буолуутун ситиһиэхэ. Итиннэктэр партия уонна правительство бэлиэтэбит дьаһаллара сүрүн ис хоһоонноро.

М. МИХАЙЛОВА,
хаһыат анал. норр.

ЫРЫА-ХОҺООН ЫҺЫАБА

Сатаруотаабыта оройуонхаҕы кинн библиотека тэрийиитинэн буойун-поэт А. С. Бредниковка аналлаах «Аҕаан суоллаах ахтыыларым» диэн музыкальнай бизнэр буолла.

Поэт олоҕун уонна айар үлэтин түбүнэн дакылааты «Саха олоҕо» хаһыат редакциятын отделын сэбиэдиссэйа С. А. Попов оногор. Республика ааҕаччылара А. С. Бредниковы лирик-поэт, буойун, учуутал быыстыынан биилэлэр. Алексей Спиридонович 20-с хаһыаҥ бириигэлэтин саҕаланыытыгар сылдьан сэриилэспитэ, бастакы сурахтэниитин ыытан Ильмэнгэ буолбут кыргыһыыта ылбыта. Онтон ыла снайпер, автоматчик Алексей Бредников саллаат ыар, албан алтыах суолун талбыта. Кини бэйэбэй утуулэрэ Албан аат III степень, Ада дойду Улуу сэриитин II степень орденнарынан, албох бойобуой медалларынан бэлиэтэммитэ. Саллаат сэриитэн тэлтэйыр идэтинэн ыччаты коммунистическай итиниэ ыытыллыбыт суох улэлээбитэ, кинээс Саха АССР оскуолаларын учуутуттан бочуоттаах ааты ылбыт.

А. С. Бредников 1965 сылларыгар ССРС Суруйааччыларын сэбиэдэ чилиэнинэн ылыллыбыта. Ааҕаччылар аҥнан истиэ, кинэрэх тыллаах, дириҥ кэйиилээх хоһоонноруун кытта биилэсибиттэрэ үлэ анарытар чугаһаата, бастакы кинигэтэ—«Күөх чараҥа» диэн хоһоонноор, ырыалар хомуурунньуктара 1959 сылларахха бачааттаан тахсыбыта. Онтон ыла Саха сиринэри кинигэ издательствата поэт «Сиккиэр», «Хочо хоһоонэ», «Күөх суугунна», «Этиэн хомус», «Куорсунаах оҥорбос», «Кулун туйара», «Хоһоонноор», заспыт сылларахха «Кыырайа хот, кыыгаах атым» кинигэлэрин бачааттаталаабыта. Оттон суоҕу ардай, Улуу Кыайыы 40 сылын чпҥнэгэр, тахсыбыт «Кыайыы» диэн буойун-поэттар айымньыларын хомуурунньуктар А. Бредниковы уо хоһоонно кыллаллаан.

Биизнэр иккис чаһыгар поэт хоһоонноро ааҕылыннылар, кини тылынан суруллубут ырыалар толорулуннулар. Олохтоох мелодистка Матрена Васильева Г. Комраков музыкатыгар «Хотун Лена», «Дьиэрэнгкэй» ансамбль оҕолоро «Куобахчаан», «Чоорунэс», «Сэбиэрдэх», о. д. а. ырыалары толоруулара улахаммыт кэрэтээтэ.

М. КАЛАЧЕВА.

Райпотребобщество коллектива сэлиэннэх настуутун туһсарыыга сыл аҕыс былаанналаахтык улэлиир. Быйыл нэдиэлэннэр иннэларинэн третуардары батыһа туһсаҕай настуулэах полисадниэктэры оногон ылбаччы кыраасканнаттылар. Бу кунньэргэ олорго мастары олордууга маассабай субботуннньуктар буолуталаатылар. Барыта 70 мас олордулунна.

Снимокка: полисадник ситэрхотор.

П. Оноприенкова фотата.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ

Эрилэн Эрнестин аҕатынан совхоз саллаатта, Хайахсыт сельсоветын исполкома совхоз рабочайа

ИВАНОВА Анна Николаевна ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн оҕолоругар, биирдэ төрөөбүттэрэгэр, аймахтарыгар кутурҕаннарын биллэрэллэр.

Таптыыр эдьиийбит, нэйэбит, эбэбит, аймахпыт

ИВАНОВА Анна Николаевна өлбүтүн, дириҥник курутуйан туран, барыа бэлэр дьоннорутар өйдөтүллэрэбит.

Быраатара, балыстара, оҕолоро, сиэнэрэ, аймахтара.

БИҺИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-332, отделлар—21-265, уопсай 21-505.

«Саха олоҕо» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. ЗАКАЗ 65. с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12. Тираж 3471